

Visiedocument Taakherschikking

Netwerk Ouderengeneeskunde Amsterdam *eerstelij*n

Datum: december 2025

Een samenwerking van:

1. Doel document

Dit document is geschreven voor huisartsen, praktijkondersteuners ouderen (POH-O) en Physician assistants (PA)/Verpleegkundig Specialisten (VS), werkzaam in de huisartsenpraktijk. Het document is geschreven door de VS'en en PA's en specialisten ouderengeneeskunde (SO) werkzaam bij het Netwerk Ouderengeneeskunde Amsterdam (NOA eerste lijn). Het doel van dit document is inzicht te geven in de samenwerkingsconstructie van het NOA in het kader van multidisciplinaire samenwerking en taakherschikking.

Taakherschikking

Taakherschikking is het structureel herverdelen van taken (inclusief bevoegdheden en verantwoordelijkheden) tussen beroepsgroepen. De beroepsgroepen zijn zelfstandig bevoegd voor het uitvoeren van medische handelingen en zijn tuchtrechtelijk aansprakelijk.

Taakdelegatie

Taakherschikking verschilt van taakdelegatie. Bij taakdelegatie is sprake van het, in opdracht van een arts, uitvoeren van werkzaamheden door niet-zelfstandig bevoegde zorgprofessionals. Beide partijen dienen overtuigd te zijn van de bekwaamheid van de opdrachtnemer. Er is mogelijkheid tot toezicht (supervisie) en eventuele tussenkomst van de opdrachtgever. [1]

2. Aanleiding van taakherschikking

Het zorglandschap is sterk in beweging. De bevolking vergrijst, het aantal zorgvragers neemt toe. Er is een toename van chronische, vaak multimorbide gezondheidsproblematiek onder ouderen. Daarbij is er toenemende krapte op de arbeidsmarkt, schaarste aan SO's en zijn er stijgende zorgkosten. Deze en andere ontwikkelingen zetten de doelstelling van goede zorg onder druk. Het is voor zorgpartijen steeds moeilijker om goede kwaliteit van zorg, gezondheid voor de hele populatie, acceptabele zorgkosten én werkplezier voor zorgprofessionals te realiseren.

Taakherschikking in de ouderengeneeskunde is een van de antwoorden op deze uitdagingen. In de ouderengeneeskunde betekent taakherschikking dat een aantal handelingen die voorheen alleen uitgevoerd konden worden door artsen, waaronder de SO, nu ook door de VS en/of PA gedaan kunnen worden [1]. Door bepaalde taken, die traditioneel door artsen werden uitgevoerd, over te dragen aan andere zorgprofessionals zoals de VS en PA, kunnen zorgprocessen worden gestroomlijnd en de efficiëntie en effectiviteit van de zorg worden verbeterd. Taakherschikking wordt al gedurende enige jaren succesvol ingezet in zowel de eerste als de tweede lijn.

Sinds het ontstaan in 2000 hebben de functies VS en PA een enorme ontwikkeling doorgemaakt. VS en PA worden inmiddels succesvol ingezet in zowel eerste- als tweedelijnszorg. Het is hierdoor mogelijk een grote hoeveelheid patiënten (soms intensieve) behandeltrajecten te bieden met behoud van kwaliteit. Dit vergroot zowel de toegankelijkheid als de tevredenheid. Zie een functieomschrijving van de VS en PA in de bijlage.

De **voordelen** van taakherschikking liggen onder andere in:

- Een optimale inzet van professionals bij de grote diversiteit aan complexe zorgvragen.

- Een efficiëntere samenwerking en toegankelijkheid.
- Waarborgen van continuïteit en kwaliteit van zorg ondanks het tekort aan zorgprofessionals.
- Een betere aanpak van diverse- en complexe zorgvragen.
- Vergroten van de toegankelijkheid, duurzaamheid en betaalbaarheid van de zorg en behandeling thuis.
- Leggen van een brugfunctie met wijkteams dicht bij de patiënt.
- Een geïntegreerde benadering van zorg en behandeling.
- Leereffect tussen SO, VS en PA en het versterken van elkaars competenties.

3. Juridisch kader van de VS en PA

Het beroep van de VS is vanaf 2009 als specialistisch beroep in artikel 14 van de Wet BIG opgenomen. Voor de PA geldt dat hun beroep sinds 2018 is opgenomen in artikel 3 van de Wet BIG. Sinds 2012 hebben beide beroepen al een zelfstandige bevoegdheid voor acht voorbehouden handelingen. Of er sprake is van bekwaamheid in een bepaalde concrete zorgsituatie is mede afhankelijk van de 'complexiteit van de zorgsituatie' en het expertisegebied van de VS/PA (voor het NOA is dit ouderengeneeskunde).

Er zijn taken die alleen voorbehouden zijn aan de SO:

- Schouwen
- Uitvoering functie WZD-functionaris
- Beoordeling en afgeven van een medische verklaring in het kader van een Rechterlijke Machtiging (RM) of In Bewaring Stelling (IBS)
- Onafhankelijke beoordeling wilsbekwaamheid op verzoek van rechtbank of andere instanties
- Uitvoering euthanasie

De reikwijdte van de zelfstandige bevoegdheid van de VS is beschreven in de Regeling zelfstandige bevoegdheid verpleegkundig specialisten. [2] Op 1 september 2018 is de wettelijke zelfstandige bevoegdheid van de VS definitief geworden. Voor de PA is de reikwijdte beschreven in het Besluit opleidingseisen en deskundigheidsgebied PA. [3]

In het beroepsprofiel van de verpleegkundig specialist en het beroepsprofiel van de PA zijn beide functies omschreven [4] [5].

4. Taakherschikking binnen het NOA

De verwijzer kan via zorgdomein verwijzen voor diagnostiek of tijdelijke medebehandeling naar het NOA en vraagt eventueel om een organisatie van voorkeur. Voor meer informatie zie <https://www.noaerstelijn.nl/>

Na binnenkomst van de verwijzing vindt per VVT-organisatie (Verpleging, Verzorging en Thuiszorg) triage plaats door een SO, VS of PA. Tijdens deze triage wordt de hulpvraag van de verwijzer besproken en wordt, afhankelijk van de mate van complexiteit en de gevraagde expertise, bepaald hoe de consulten worden verdeeld. Vervolgens wordt een behandelaar toegewezen die de hulpvraag oppakt. Dit kan een SO, VS of PA zijn. Per deelnemende VVT-organisatie binnen het NOA werken teams waarin de SO en VS/PA samenwerken; het is ook mogelijk dat een hulpvraag gezamenlijk wordt opgepakt.

Hulpvragen en verwijzingen kunnen zowel enkelvoudig als meervoudig van aard zijn. Enkelvoudige hulpvragen, variërend van laag- tot hoog complex, kunnen worden opgepakt door een SO, VS of PA. Bij meervoudige en complexe hulpvragen waarbij specifieke expertise van de SO nodig is, wordt de zorg óf door de SO zelf óf in samenwerking met een VS/PA uitgevoerd.

De VS en PA spelen met name een belangrijke rol bij cliënten die naast een medische hulpvraag ook ondersteuning nodig hebben bij vraagstukken rondom zorgtoeleiding. De meerwaarde van de VS en PA in de eerste lijn is dat zij zowel medisch opgeleid zijn maar daarnaast ook een verpleegkundige of paramedische achtergrond hebben.

De keuze ten aanzien van de inzet van de meest passende specialist wordt gebaseerd op het type vraagstelling door de verwijzer. Een duidelijke en gerichte vraagstelling, evenals het aanleveren van voldoende relevante patiëntinformatie, is hierbij van groot belang.

Bijlage - Functieomschrijving SO, VS en PA

Specialist Ouderengeneeskunde

Specialisten ouderengeneeskunde hebben uitgebreide kennis van pathofysiologie, cognitieve - en functiestoornissen en farmacologie bij kwetsbare ouderen en chronisch zieken. De SO is arts en heeft de opleiding gevolgd tot Specialist Ouderengeneeskunde. Voor het NOA werken zij extramuraal, veelal gecombineerd met intramuraal (verpleeghuis). [1]

De SO richt zich op kwetsbare ouderen met hoog-complexe, moeilijk te protocolleren aandoeningen. SO's kunnen zich specialiseren als kaderarts in één of meer van de volgende aandachtsgebieden: psychogeriatric, geriatrische revalidatiezorg, palliatieve zorg, eerstelijnszorg en opleiden.

Verpleegkundig Specialist Ouderengeneeskunde

Een VS is een master-opgeleide medisch zorgprofessional (met een verpleegkundige achtergrond) die na een 2- of 3-jarige duale master zelfstandig behandelaar met eigen bevoegdheid is, binnen het eigen expertise gebied. De opleiding tot VS AGZ (Algemene Gezondheidszorg) duurt 2 jaar, de opleiding tot VS GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) duurt 3 jaar. [4]

Physician Assistant Ouderengeneeskunde

Een PA is een master-opgeleide medisch zorgprofessional die zelfstandig en structureel, medische taken van een arts, zoals de specialist ouderengeneeskunde, kan overnemen. Na een duale opleiding van 2,5 jaar heeft een PA brede medische basiskennis en specialisatie in een deelgebied van de geneeskunde. [5]

Werkzaamheden van de VS en PA

De werkzaamheden van zowel de VS als PA zijn gericht op het breed in kaart brengen van de kwetsbare oudere en doen vaak een geriatrisch assessment (volgens het SFMPC model) waaruit een diagnose en/of behandelplan kan voortvloeien voor de verwijzer. Ook kan de VS/PA (tijdelijk) medebehandelaar zijn als de diagnostiek en de behandeling thuis te complex is of te veel tijd vraagt van de verwijzer.

De VS/PA kunnen zich net als de SO specialiseren in bepaalde aandoeningen die veel voorkomen bij kwetsbare ouderen (bijvoorbeeld dementie, gedragsproblemen, parkinson, verstandelijke beperking, zorgmijden).

Zowel een VS als PA werken volgens landelijke richtlijnen en protocollen die ook voor de specialist ouderengeneeskunde gelden. Binnen deze kaders zijn zij bevoegd tot het doen van diagnostiek en behandeling van patiënten. Als zelfstandig behandelaar binnen een zorgteam kan zowel de VS als de PA de regie voeren over een zorgtraject of medebehandelaar zijn. Voor het handelen is een VS/PA zelf verantwoordelijk en tuchtrechtelijk aanspreekbaar binnen de lokaal overeengekomen kaders.

Referenties

- [1] Verenso, „Handreiking Samenwerking en Taakherschikking Ouderenzorg | Specialist ouderengeneeskunde - Verpleegkundig specialist - Physician assistant,” [Online]. Available: Handreiking Samenwerking en Taakherschikking Ouderenzorg | Specialist ouderengeneeskunde - Verpleegkundig specialist - Physician assistant https://www.verenso.nl/_asset/_public/Praktijkvoering_handreikingen/220331_Handreiking-Taakherschikking-Ouderenzorg.
- [2] Officiële bekendmakingen, „Regeling zelfstandige bevoegdheid verpleegkundig specialisten,” [Online]. Available: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-39930.html>.
- [3] Officiële bekendmakingen, „Besluit opleidingseisen en deskundigheidsgebied physician assistant,” [Online]. Available: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-130.html>.
- [4] V&VN, „Beroepsprofiel Verpleegkundig Specialist,” 2019.
- [5] NAPA, „Beroepsprofiel Physician Assistant (PA),” 2023.